Peterburi ajalehes Pealinna Teataja 1915 ilmunud kirjasaatja Muga kiri. Taga-Kaukaasia: Abhaasia: Salme ja Sulevi. Salme ja Sulevi perede arv. Põlluviljad. Viljapuukasvatus. Kliima. Vaimuelu. Seltsielu. Salme näitering ja laulukoor. Sulevi näitering ja laulukoor. Sulevi pasunakoor. Sulevi lugemisringi asutamine. Digiteeris A. Aule, kirjaviis muutmata.

Pealinna Teataja (nr. 20), 25. jaanuar 1915, lk. 4

Kaukasist. Umbes wersta kolm Mustamere kaldalt, kahe suwituskoha — Sotshi ja Gagri wahel, seisab Salme Eesti asundus. Temale järgneb põhja pool Sulewi asundus. Nimetatud asundused on mõlemad juba 30 aastat wanad ja kummagis elab umbes 50 peret eestlasi. Maapind neis asutustes on sawine. Põlluwiljadest külwawad elanikud kõigerohkem maisi (kukurusi), siis nisu, kaeru, otre ja ka rukkist. Kuid iseäranis sünnis on see maa aiapuudele. Seda äratundes on ka siit taluperemehed suuremat rõhku aiatööstuse peale pannud. Aiapuudest kõige edukamalt kaswawad siin prantsus ploomid, mis asunikkudele, sõna tõsises mõttes, ka pea sissetuleku allikas on. Kliima on soe, sellepärast kaswawad siin wabalt kõik lõunamaa taimed, nagu: wiinamarjad, granadid, persikud, apelsinid, bananid, mandarinid, loorberid jne.

Talwet on wähe: kõige rohkem wõib siin kuu aega lund näha. Juhtub ka neid aastaid, kus lumi kõigest kaks kolm päewa maas seisab. Ka praegu, kui igal pool kõwa tali walitseb, on siin ligemale 20° R sooja, ning maapind halja rohuga kaetud. Mõned warased ploomipuud ja persikud on õites. Mäe külgedel õitsewad kannikesed, murulilled jne. Ükski sisserändaja ei wõiks ütelda, et siin praegu mitte kewade ei ole. Kuid mitte alati ei ole siin talwel nii soe. Wahel on ka selsamal ajal 3 arshinat lund ja 15° R külma olnud, ehk see küll mitte wäga kaua ei ole kestnud.

Mis asunikkude waimuelusse puutub, siis peab küll tunnistama, et siinne rahwas üks edukamatest on. Pea igas talus käib ajaleht, mõnes weel kaks ja peale selle weel wenekeelseid kuukirju. Möödaläinud aasta detsembri kuus elule tärkanud uus ajaleht „Pealinna Teataja" on ka siin asundustes juba tuntud. Kõik loodawad temast tublit, iseseiswat asunduste healekandjat saama, sellepärast on ka temast osawõtmine soe. Peale ajalehtede loewad ka Salme ja Sulewi asunikud oma raamatukogudest palju kirjandust. Ehk need kogud küll mitte kuigi suured ei ole, siiski leidub neis palju häid ja tulusaid raamatuid. Mõlemis asundustes on ka oma seltsimajad, kus sagedasti pidusid toime pannakse. Alles möödaläinud keskmisel jõulupühal oli Sulewis tagawarawäeliste perekondade heaks pidu, millest üle 30 rubla puhast kasu sisse tuli. Peab ütlema, et Salme ja Sulewi küla nooremad agarad seltskonnategelased on. Niihästi Salmes, kui ka Sulewis, on oma näiteseltskond ja laulukoor. Peale selle on weel Sulewis pasunakoor, mis juba wiiet aastat töötab ja nii paljudelgi pidudel publikumi on lõbustanud. Ka on Sulewis lugemisering asutusel. Põhjuskiri on juba kokku seatud, kuid alles ärasaatamata. Lootuse järele tõuseb ka see uus selts warsti elule ja algab asunikkude keskel kultura tööd. Loodame siis, et sulewlased rohkel arwul, tõsise nõu ja tahtmisega uue

seltsi tegewusest saawad osa wõtma. Selleks neile jõudu ja raugemata rammu!

Muga

Kaukasias, 13. jan. 1915 a.